

ISSN 1857 - 92

INTERNATIONAL JOURNAL

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Scientific papers
Vol. 14.3.

THE POWER OF KNOWLEDGE

IJK, V. 14.3. pp 859-1291, Skopje, 2016

<http://globalimpactfactor.com/knowledge-international-journal/>
Global Impact and Quality Factor 1.023 (2015)

KNOWLEDGE

***INTERNATIONAL JOURNAL
SCIENTIFIC PAPERS
VOL 14.3***

7-9 October, 2016

Agia Triada, GREECE

KNOWLEDGE

International Journal Scientific papers Vol. 14.3

EDITORIAL BOARD

Vlado Kambovski PhD, Robert Dimitrovski PhD, Siniša Zarić PhD, Maria Kavdanska PhD, Venelin Terziev PhD, Mirjana Borota – Popovska PhD, Predrag Trajković PhD, Jove Kekenovski PhD, Svetlana Trajković PhD, Zivota Radosavljević PhD, Margarita Koleva PhD, Mile Matijević PhD, Nonka Mateva PhD, Rositsa Chobanova PhD, Aleksandar Nikolovski PhD, Marija Knezević PhD, Snežana Miličević PhD, Irina Singaveskaya PhD, Dzulijana Tomovska PhD, Oliver Dimitrijević PhD, Nedzat Koraljić PhD, Nebojsa Pavlović PhD, Nikolina Ognenska PhD, Dimitrija Popovski PhD, Lisen Bashkurti PhD, Tome Naumov PhD, Trajce Dojcinovski PhD, Jana Merdzanova PhD, Zoran Srzentić PhD, Nikolai Sashkov Cankov PhD

Preparing and correction: Liljana Pushova

Print: GRAFOPROM – Bitola

Editor: IKM – Skopje

For editor

Robert Dimitrovski, PhD

KNOWLEDGE

International Journal Scientific Papers Vol. 14.3

ISSN 1857-92

SCIENTIFIC COMMITTEE

President: Academic, Prof. Vlado Kambovski PhD

- Prof. Robert Dimitrovski PhD, Faculty of Management, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Zivota Radosavljevik PhD, Dean, Faculty FORCUP, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Venelin Terziev PhD, University of Rousse (Bulgaria)
- Prof. Rosica Cobanova PhD, Bulgarian Academy of Sciences (Bulgaria)
- Prof. Aleksandar Nikolovski PhD, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Anita Trajkovska PhD, Rochester University (USA)
- Prof. Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade (Serbia)
- Prof. Milan Radosavljevic PhD, Dean, Faculty of strategic and operational management, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Anka Trajkovska-Petkoska PhD, UKLO, Faculty of technology and technical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Predrag Trajkovic PhD, JMPNT, (Serbia)
- Prof. Lidija Tozi PhD, Faculty of Pharmacy, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Bistra Angelovska, Faculty of Medicine, University "Goce Delcev", Shtip (Macedonia)
- Prof. Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Jove Kekenovski PhD, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Sasho Korunoski, Dean, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Cvetko Andreevski, Vise rector, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Margarita Koleva PhD, Dean, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Aleksandar Donchev, MIT University, Faculty of Law, Skopje (Macedonia)
- Prof. Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Mirjana Borota-Popovska, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Marija Topuzovska-Latkovic, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Marija Knezevic PhD, Academic, Banja Luka, (Bosnia and Herzegovina)
- Ljupco Naumovski PhD, Forum for Mobility and Research, Bitola (Macedonia)
- Prof. Oliver Iliev PhD, Faculty of Communication and IT, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Dimitrija Popovski PhD, Faculty of Sport, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Yuri Doroshenko PhD, Dean, Faculty of Economics and Management, Belgorod (Russian Federation)
- Prof. Ilija Nasov PhD, Research and Development center PLASMA, Skopje (Macedonia)
- Prof. Sashko Plachkov PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Ivan Petkov PhD, Rector, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Vladimir Lazarov PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Tosko Krstev PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Antoanela Hristova PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)

Tenth International Scientific Conference
THE POWER OF KNOWLEDGE
7-9.10.2016, Greece

- Prof. Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Aleksandar Korablev, PhD, Dean, Faculty for economy and management, Saint Petersburg State Forest Technical University, Saint Petersburg (Russian Federation)
- Prof. Primoz Dolenc, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Doc. Igor Stubelj, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Prof. Hristo Beloev PhD, Bulgarian Academy of Science, Rector of the University of Rousse (Bulgaria)
- Prof. Branko Sotirov PhD, University of Rousse (Bulgaria)
- Prof Karl Schopf, PhD, Akademie fur wissenschaftliche forchung und studium, Wien (Austria)
- Prof. Isa Spahiju PhD, International Balkan University (Macedonia)
- Prof. Volodymyr Denysyuk, PhD, Dobrov Center for Scientific and Technological Potential and History studies at the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine)
- Prof. Laste Spasovski PhD, Vocational and educational centre, Skopje (Macedonia)
- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of law, Kragujevac (Serbia)
- Prof. Dragan Kokovic PhD, University of Novi Sad, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Sasha Kicoshev PhD, University of Novi Sad, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Pere Tumbas PhD, Faculty of Economics , University of Novi Sad , Subotica (Serbia)
- Prof. Natalija Kirejenko PhD, Faculty For economic and Business, Institute of Entrepreneurial Activity, Minsk (Belarus)
- Prof. Zoja Katru PhD, Prorektor, Euro College, Istanbul (Turkey)
- Prof. Mustafa Kacar PhD, Euro College, Istanbul (Turkey)
- Prof Evgenia Penkova-Pantaleeva PhD, UNWE -Sofia (Bulgaria)
- Prof. Nikolina Ognenska PhD, Faculty of Music, SEU - Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Tihomir Domazet PhD, President of the Croatian Institute for Finance and Accounting
- Prof. Stojan Ivanov Ivanov PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Maja Lubenova Cholakova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Daniela Ivanova Popova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Branimir Kampl PhD, Institute SANO, Zagreb (Croatia)
- Prof. Marina Simin PhD, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Helmut Shramke PhD, former Head of the University of Vienna Reform Group (Austria)
- Prof. Ahmad Zakeri PhD, University of Wolver Hampton, (United Kingdom)
- Prof. Tzako Pantaleev PhD, NBUniversity , Sofia (Bulgaria)
- Prof. Lisen Bashkurti PhD, Global Vice President of Sun Moon University (Albania)
- Prof. Baki Koleci PhD , University Hadzi Zeka , (Kosovo)
- Prof. Ivana Jelik PhD, University of Podgorica, Faculty of Law, (MNE)
- Prof. Islam Hasani PhD, Kingston University (Bahrein)
- Prof. Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
- Prof. Jonko Kunchev PhD, University „Cernorizec Hrabar“ - Varna (Bulgaria)
- Prof. Nedjad Korajlic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Alisabri Sabani PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Jova Ateljevic PhD, Faculty of Economy, University of Banja Luka, (Bosnia &

Tenth International Scientific Conference
THE POWER OF KNOWLEDGE
7-9.10.2016, Greece

Herzegovina)

- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of law University of Kragujevac (Serbia)
- Doc. Tatyana Sobolieva PhD, State Higher Education Establishment Vadiym Getman Kiyev National Economic University, Kiyev (Ukraine)
- Prof. Svetlana Trajkovic PhD, High School of applied professional studies, Vranje (Serbia)
- Prof. Suzana Pavlovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Zorka Jugovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Dragan Marinkovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Dusan Ristic, PhD Emeritus – Faculty of Management, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Rumen Stefanov, PhD, Dean, Faculty of public health, Medical University of Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Stojna Ristevska PhD, Dean, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Snezana Stoilova, PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Lence Mircevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Dzulijana Tomovska, PhD, Dean, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Mitre Stojanovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Ljupce Kocovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Vasil Zecev PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Nikola Bozkov PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Vasil Pehlivanov PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Oliver Dimitrijevic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Erzika Antic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Jelena Stojanovic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Prof. Miodrag Smelcerovic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Doc. Ana Dzumalieva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Doc. Marija Kostić PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Doc. Sandra Živanović PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Doc. Snežana Milićević PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Doc. Nebojsa Pavlovic PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Prof. Kamal Al-Nakib PhD, College of Business Administration Department, Kingdom University (Bahrain)
- Prof. Venus Del Rosario PhD, Arab Open University (Philippines)
- Prof. Nishad M. Navaz PhD, Kingdom University (India)

ORGANIZING COMMITTEE

- Robert Dimitrovski PhD, Faculty of Management, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Venelin Terziev PhD, National Military Academy “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Snežana Milićević PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade (Serbia)
- Evdokia Petkova, South West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Marios Miltiadou, PhD, Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
- Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Ana Dzumalieva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Isa Spahiu PhD, International Balkan University (Macedonia)
- Suzana Samarxiu, PhD, University “Aleksandar Moisiu”, Durres (Albania)
- Violeta Dimova, PhD, University “Goce Delcev”, Stip (Macedonia)
- Mirjana Borota – Popovska, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Izet Zeqiri, PhD, South East European University, Tetovo (Skopje)
- Ekaterina Arabska, PhD, Vasil Levski National Military University, Veliko Tarnovo (Bulgaria)
- Nebojsa Cvetanovski, PhD, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
- Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)

Table of Contents

MANAGING THE PROBLEM OF UNEMPLOYMENT IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA	879
Robert Dimitrovski, Ph.D	879
Venelin Terziev, Ph.D.....	879
Shaban Saliu, Ph.D	879
Liljana Pushova, MSc	879
MUTUAL FUNDS DEVELOPMENT IN THE R. OF MACEDONIA -- CURRENT DEVELOPMENTS	885
Nebojsa Cvetanovski, Ph.D	885
DEVELOPING CONTROL SYSTEM OF MANAGERIAL PERFORMANCE IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA	891
Sasho Dodovski, Ph.D	891
Monika Markovska, Ph.D	891
Bozidar Milenkovski, Ph.D.....	891
LEARNING IN FUNCTION OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT IN ORGANISATIONS .	897
Gabriela Krstevska, PhD.....	897
NEEDS AND STAGES OF BUSINESS CONCEPTION	903
Branislav Stanisavljevic, Ph.D.....	903
SOME ASPECTS OF THE LOCAL LABOR MARKET - CASE OF DURRËS DISTRICT.....	909
Artur Hadroj.....	909
Llambi Prendi, Ph.D	909
SOCIAL ENTREPRENEURSHIP	915
Daniel Pavlovski PhD	915
IDENTIFICATION OF NEEDS AND EXPECTATIONS OF SECONDARY SCHOOL STAKEHOLDERS BASED ON PROCESS REFERENCE MODEL	919
Jovana Petrović, MSc.....	919
Jovan Filipović, Ph.D.....	919
Goran Cvijović, Ph.D.....	919
THE ROLE OF ERP SYSTEM MAINTENANCE ON THE REDUCTION OF PROJECT FAILURES	925
Majlinda Axhiu, MSc.....	925
Florida Veljanoska, Ph.D.....	925
Biljana Ciglovska, Ph.D.....	925
МЕНАЏМЕНТ НА ЗНАЕЊЕ ПРИ РАЗВОЈ НА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА	929

Tenth International Scientific Conference
THE POWER OF KNOWLEDGE
7-9.10.2016, Greece

Антон Кайтази.....	929
AGE, GENDER AND RELATION OF URBAN-RURAL PLACES AS FEATURES OF JUVENILE DELIQUENCY AND THE PERPETRATORS IN THE AREA OF THE BASIC COURT IN GOSTIVAR DURING 2002-2006.....	937
Ersin Sulejmani, MSc	937
CIVIL SOCIETY AND MEDIA IN WESTERN BALKANS: IN TRANSITION FROM COMMUNISM TO POST COMMUNISM	943
Ardian Kastrati, MA	943
WHAT IS ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION (ADR)?	947
Elizabeta Spiroska M.Sc	947
CORRUPTION IN SERBIA.....	951
Natasha Georgieva Hadji Krsteski, Ph.D.....	951
SYSTEM OF PENALTIES	955
Pakiza Tufekdji, MSc.....	955
JUSTICE AND POSITIVE LEGAL INDOCTRINATION, CORE VALUES DISPUT	959
Fani Kuzmanovska, LL.M.	959
DYNAMIC WEB SITE FOR PREPARATION OF EDUCATIONAL MATERIALS FOR DISTANCE LEARNING STUDENTS	965
Gergana Kalpachka, PhD.....	965
DIDACTIC MODEL FOR THE DEVELOPMENT OF STUDENTS' COGNITIVE SKILLS IN STUDYING OF ELECTROMAGNETIC PHENOMENA	971
Georgi Malchev,	971
Radost Vassileva, PhD.....	971
THE STRESS OF PUPILS AND THE FACTORS THAT INFLUENCE ON ITS LEVEL.....	977
Petrit Taraj, Ph.D	977
Arta Taraj, MSc	977
AWAKENING THE AWARENESS OF CHILDREN ON PRESERVATION OF THE ENVIRONMENT THROUGH ART EDUCATION CLASSES IN LOWER GRADES OF PRIMARY SCHOOL	985
Daliborka Djerkovic, Msc.....	985
Aleksandar Vukanovic, Msc	985
GAME BASED MODELS FOR INTELLECTUAL AND PERSONAL DEVELOPMENT OF A CHILD	995
Rumyana Papancheva	995
Krasimira Dimitrova	995

Tenth International Scientific Conference
THE POWER OF KNOWLEDGE
7-9.10.2016, Greece

Daniela Zaberska	995
Margarita Terzieva.....	995
Krasimir Nikolov	995
Zlatka Dimitrova	995
Dechko Ignatov	995
Iliyana Pencheva	995
COMPETENCE AND INTUITION IN LITERARY TEXT INTERPRETATION	1001
Sonya Aleksandrova, Ph.D	1001
Fani Boykova, Ph.D	1001
SYMPTOMS OF DYSCALCULIA	1007
Lilyana Chobanova, Ph.D	1007
PUBLIC LIBRARIES AND READING IN BERAT-ALBANIA.....	1013
Marela Guga Ph.D	1013
Fatlinda Shkurti Ph.D.....	1013
TEACHING STYLISTIC DEVICES THROUGH THE THEATRE OF ABSURD.....	1021
Ardita Dylgjeri, MSc	1021
THE GAME AS A TOOL OF LEARNING AND ENTERTAINMENT IN PRE – SCHOOL AGE	1025
Valbona Keçi	1025
“THE FALL” – AN EXAMPLE OF GAME-BASED MODEL FOR INTELECTUAL AND PERSONAL DEVELOPMENT OF A CHILED AT KINDERGARTEN AGE.....	1031
Rumyana Papancheva,	1031
Krasimira Dimitrova,	1031
Daniela Zaberska,	1031
Margarita Terzieva,.....	1031
Krasimir Nikolov,	1031
Zlatka Dimitrova,	1031
Dechko Ignatov,	1031
Iliyana Pencheva	1031
TEACHING THE HISTORY OF THE REFORMS DURING THE ZOGIST PERIOD IN ALBANIAN SCHOOLS	1037
Irgen Xhyra	1037
HEALTH FINANCIAL MANAGEMENT IN KOSOVO	1041
Blerta Rugova MA.....	1041

HOSPITALITY OF THE STANDARDIZED PRODUCTS AS A FACTOR OF DEVELOPMENT OF TOURISM IN KOSOVO.....	1045
Fatbardha Jashari	1045
THE ROLE OF THE LOGISTICS AND THE IMPACT OF THE SERVICES FOR A STABLE TOURISM	1053
Neritan Turkeshi, Ph.D	1053
Ajselj Jakupi, MSc	1053
RATING AVERAGE ANNUAL RATE OF POPULATION GROWTH IN THE WORLD IN 2015	1059
Tatjana Mirković, MSc	1059
Gordana Mrdak, Ph.D	1059
EFFECT OF AGE ON NURSING STUDENTS' SEXUAL CULTURE.....	1073
Daniela Taneva,	1073
COMMUNICATION AND ACCESS TO PRIMARY CARE PHYSICIAN TO PATIENTS WITH DIABETES, THEIR EDUCATION AND TREATMENT	1077
Gordana Panova, Ph.D	1077
Victoria Jordanova	1077
CARE FOR THE ELDERLY PATIENTS - HEALTH AND ETHICAL ASPECTS	1089
D. Bakova	1089
M. Semerdjieva	1089
P. Georeva.....	1089
STRESSORS AND THEIR IMPACT ON ADOLESCENTS IN CONTEMPORARY SOCIAL ENVIRONMENT	1093
Todor Stoev.....	1093
Kostadin Kanalev.....	1093
PREVENTION, CARE AND TREATMENT OF PATIENTS WITH DIABETES IN KRATOVO DURING THE 2012-2015	1097
Svetle Paunova.....	1097
Gordana Panova	1097
CHANGES IN THE DEVELOPMENT, BEHAVIOR AND HEALTH STATUS OF CHILDREN ATTENDING NURSERIES THROUGH THE EYES OF THEIR PARENTS	1103
G. Markova	1103
G. Petrova	1103
E. Dimitrova.....	1103
SPA TREATMENT – A NEW TREND IN HEALTH CARE.....	1109

Tenth International Scientific Conference
THE POWER OF KNOWLEDGE
7-9.10.2016, Greece

Nedyalka Boycheva	1109
Diruhi Amudzhiyan	1109
Tzvetan Boychev	1109
CARE AND TREATMENT OF PATIENTS WITH RUPTURED ANEURYSM IN SPASM	1113
Stefka Bojkik	1113
Gordana Panova, Ph.D	1113
SPA TREATMENT – A NEW TREND IN HEALTH CARE	1117
Nedyalka Boycheva	1117
Diruhi Amudzhiyan	1117
Tzvetan Boychev	1117
THE ROLE OF THE NURSES IN PREVENTION, TREATMENT AND CARE OF DECUBITUS WOUNDS THAT ARE PRESENT IN PATIENTS AT THE INTENZIVE CARE UNIT	1121
Natasha Kanevche.....	1121
Gordana Panova, Ph.D	1121
PROBLEM ALCOHOLISM IN ADOLESCENCE.....	1131
Yordanka Tsokova	1131
Daniela Taneva	1131
Angelina Kirkova-Bogdanova	1131
STUDY BULGARIAN EATING DISORDERS LEVELS AMONG POPULATION (14-45 YEARS OF AGE) THROUGH THE SCOFF QUESTIONNAIRE	1137
B. Tilov	1137
M. Semerdjieva	1137
E.Raikova.....	1137
D.Bakova	1137
R.Masaldjieva	1137
B.Torniova	1137
ROLE OF THE NURSE IN GYNECOLOGICAL ENDOSCOPIC OPERATIONS	1143
Zoran Nikolovski,	1143
Gligor Dimitrov,	1143
Gordana Panova	1143
TENDENCIES IN THE AGEING OF THE POPULATION - AVERAGE EXPECTANCY OF THE FUTURE LIFE IN GOOD HEALTH - ETHICAL DIMENSIONS	1147
Vanina Krasteva Mihaylova	1147
Mariana Ivanova Liochkova	1147

Tenth International Scientific Conference
THE POWER OF KNOWLEDGE
7-9.10.2016, Greece

Dimitar Georgiev Shopov	1147
TELEMEDICINE: THEN AND NOW	1151
Marina Jovanovic Milenkovic Ph.D,	1151
Jovanka Vukmirovic Ph.D,	1151
Dejan Milenkovic Ph.D,	1151
Aleksandra Vukmirovic,	1151
INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES FOR DISABLED PEOPLE	1157
Angelina Kirkova-Bogdanova	1157
Daniela Taneva	1157
Yordanka Tsokova	1157
MANAGEMENT OF GEOMEDICAL TOURISM	1163
Krassimira Staneva, Ph.D	1163
ENGLISH FOR MEDICAL STUDENTS: THE IMPORTANCE OF DEVELOPING CREATIVE ACTIVITIES.....	1169
Lela Ivanovska, MA.....	1169
NEW EFFICIENT METHOD OF APPROXIMATION OF IDEAL FUNCTIONS WITH RECTANGULAR SHAPES	1173
Peter Apostolov, ScD,.....	1173
Alexey Stefanov, PhD,.....	1173
Ludmila Taneva, PhD,	1173
Uliana Pascaleva, PhD,	1173
ENDANGERING THE SAFETY OF HIGH DAMS	1179
Mile Rakić, Ph.D.....	1179
Zlatan Filipović, Ph.D.....	1179
EXPERIMENTAL STUDY OF USING THE K-NEAREST NEIGHBOUR CLASSIFIER WITH FILTER METHODS.....	1191
Jasmina Đ. Novaković	1191
Alempije Veljović.....	1191
Marina Lakčević	1191
Jasmina Aleksić	1191
MODELING OF MECHANICAL PARTS IN AUTODESK INVENTOR	1197
Nebojsa J. Dimitrijevic, PhD	1197
Branislav B. Dimitrijević, BSc	1197
BASIS OF MAXIMUM QUALITATIVE UTILIZED SAWING IN CUTTING BEECH	1205

Tenth International Scientific Conference
THE POWER OF KNOWLEDGE
7-9.10.2016, Greece

Damjan Stanojevic, Ph.D	1205
FACTORS FOR ABSORPTION OF IONS AND CONTENTS OF MINERAL ELEMENTS IN PLANTS	1213
Petar Petrov	1213
BIOLOGICAL DIVERSITY IN PROTECTED AREAS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA.....	1221
Vesna Markoska.....	1221
Vlado Velkoski	1221
LANDSLIDE RELATED REHABILITATION AND PROTECTION MEASURES	1227
Tode Kasapinov	1227
Blagica Cekova Ph.D	1227
Erhan Mustafa.....	1227
AIR QUALITY IN THE VRANJE CITY, SERBIA, IN JANUARY 2016	1233
Gordana Bogdanović, Ph.D	1233
Tijana Micić, MSc	1233
THE HISTORIC OF MIGRATION IN VLORA DISTRICT - ALBANIA	1239
Fatlinda Shkurti, Ph.D.....	1239
Marela Guga, Ph.D	1239
WHAT DO WE NEED FOR SUCCESS?	1245
Katica Stoimenovska, Ph.D	1245
VISUALLY-ANTHROPOLOGICAL POSSIBILITIES OF CULTURAL RECONSTRUCTIONS: THE MOVIE AND THE MYTHICAL-RELIGIOUS KNOWLEDGE	1251
Zlatko Popovski	1251
HALLOWEEN – PAGAN RITUALS OR MASKENBAL COMMERCIALIZATION OF RITUAL IN SPHERE OF POPULAR CULTURE.....	1257
Jasmina Fortić, MSc.....	1257
SUSTAINABLE TRANSPORT AND THE MODELING OF THE TRANSPORT DEVELOPMENT POLICY IN ALBANIA	1261
Kuci Alush, Ph.D	1261
NOCIONI STANDARDET DHE MENAXHIMI I CILËSISË	1267
Shyqeri Kabashi, Ph.D.....	1267
Nexhmije Kabashi, Ph.D.....	1267
NGRITJA E EKONOMISË KOSOVARE PËRMES ZHVILLIMIT RURAL	1275
Festim Tafolli , MSc	1275

THE ROLE OF THE NURSES IN PREVENTION, TREATMENT AND CARE OF DECUBITUS WOUNDS THAT ARE PRESENT IN PATIENTS AT THE INTENSIVE CARE UNIT

Natasha Kanevche
Gordana Panova, Ph.D

University "Goce Delcev" – Faculty of Medicine Science, Stip, Macedonia

Abstract: Introduction: This is to present the role of the skin, mechanism of the occurrence of decubitus, the role of the nurse in care and treatment of decubitus.

Goals: One of the goals is to present the mechanism of the occurrence of decubitus in hospitalized patients. To present the role of the nurse in caring of patients with decubitus. To present the prevalence of hospitalized patients with different sex and age, decubitus stage, number of hospitalized days.

Material and method: The research is retrospective and includes a period at least of a year (2015). The analyzed patients are different age, sex, decubitus stage, number of hospitalized days, different location of decubitus and type of the treatment. Descriptive statistics is used for the data analysis with mean value and percent of presence.

Results: The research involves hospitalized patients getting decubitus while they were situated at the unit for intensive care within the JZU University Clinic for surgical diseases "Sv. Naum Ohridski – Skopje" during the year of 2015. The results are shown in tables and figures below.

Conclusion: From the obtained research can be concluded that the usage of different methods in the prevention and treatment of decubitus has success in patients in the intensive care unit. The nurse has an important role in the treatment of decubitus.

Key words: Wounds, Stasis, Ischemia, Infection, Necrosis

УЛОГАТА НА МЕДИЦИНСКАТА СЕСТРА ВО ПРЕВЕНЦИЈА, ТРЕТМАН И НЕГА НА ДЕКУБИТАЛНИ РАНИ КАЈ ПАЦИЕНТИТЕ ВО ЕДИНИЦИТЕ ЗА ИНТЕНЗИВНА НЕГА

Наташа Каневче
Гордана Панова

Универзитет "Гоце Делчев" – Штип, Факултет за медицински науки, Штип

Апстракт: Вовед: улогата на кожата, механизмот на настанување на декубитус, негата и улогата на медицинската сестра и начинот и превенција на лекување на истиот.

Цел: е да се прикаже механизмот на настанување на декубитус кај пациенти хоспитализирани во единицата за интензивно лекување, ЕИЛ. Да се прикаже улогата и негата на медицинската сестра врз пациенти кај кој дошло до настанување на декубитус. Да се прикаже застапеноста на хоспитализирани пациенти по пол и возраст, степен на декубитус, број на денови на хоспитализација.

Материјал и методи: Истражувањето е ретроспективно и опфаќа период од една календарска година, (2015). Пациентите се анализирани по возраст, пол, степен на декубитус, број на денови на хоспитализација, локализација на декубитус и начин на лекување. За анализа на податоците е употребена дескриптивна статистика со средна вредност и процент на застапеност.

Резултати: Истражувањето ги опфати пациентите кои беа хоспитализирани во текот на 2015 година, во стационарни болни од единицата за интензивно лекување, ЕИЛ при ЈЗУ Универзитетска клиника по хируршки болести "Св. Наум Охридски - Скопје" кај кои дојде до настанување на декубитус. Добиените резултати се прикажани табеларно и графички.

Заклучок: Од истражувањето може да се заклучи дека користењето на многубројните начини и методи во превенција и лекување на декубитус има голем успех кај пациентите во единицата за интензивно лекување, ЕИЛ. Улогата на медицинската сестра е од големо значење, бидејќи во поголем процент е намалена појавата на декубитус.

Клучни зборови: рани, предилекциски места, стаза, исхемија, инфекција, некроза

ВОВЕД

Уште од настанувањето на човештвото, присутни се неколку видови- степени на декубитални рани кај болни кои што подолго време биле во една принудна положба и при тоа се применувале различни

начини на лекување. Во Стара Персија се користеле разни видови на лековити тревы. Во Арабија се препорачувале хранителни подлоги за овие рани, и тоа мед, мувлосан леб, месо, бакар сулфат, цинк оксид и слично.

Хипократ (460-370 п.н.е.) констатирал дека овие рани настануваат заради парализа, дисфункција на мочниот меур и дебелото црево.

За време на ренесансата (16 век), Амброз Паре, член на француската армија, бербер-хирург и основач на хируршката пракса, пишува во својата автобиографија за повредени француски аристократи во војната и настанувањето на декубитални рани. Тој го споменал дебридманот кој и тогаш не се разликувал многу од овој денешниот. Во 19 век, Жан-Мартин Шарко учел за настанувањето на декубитусот и ја поставил „невротрофната теорија“ за предизвикување на рани, а не „теоријата на притисок“ како што ние веруваме денес. Шарко образложил дека директно влијание врз појавата на декубиталните рани се оштетувањата на централниот нервен систем. Траги од појава на декубитус се воочени уште на Египетските мумии стари повеќе од 5000 илјади и за прв пат се опишани во Медицинската литература уште во 19 век. Старите Египќани користеле мед за лекување на овие декубитални рани. Во текот на XIX век, откривањето на бактериите од страна на Пастер и X-зраците, го смениле разбирањето на декубиталните рани кое владеело до тогаш. Дваесеттиот век, со воведување на нови антибиотици сосема го има сменето текот на третманот на декубиталните рани.

Декубитус претставува компликација која настанува кај болни со продолжена хоспитализација, болни со тешки заболувања, трауми, кои при што болните се принудени на подолготрајно лежење. Болните кои не се во можност да го спречат притисокот врз меките ткива со промена на положбата на телото, имаат ризик од појава на декубитус. Ваквите болни не се во состојба сами да се заштитат и да превенираат појава на декубитус. Неправилната и нередовната примена на туѓа помош и нега која им е неопходна за промена на положбата и одредени покрети на телото доведува до појава на рани (декубитус) на предилекциските места.

Инциденцата на декубитот е различна и на глобално ниво се движи од 1,4%-36,4%. Кај акутни трауматолошки болни 15%, невролошки болни 27% и кардиоваскуларни болни 41% [2]

Декубитите се најзастапени во болниците околу 60%, а потоа следуваат социјалните установи [старечки домови]. Во домашни услови поретко се јавува декубитус, поради тоа сите пациенти во болница од 9% до 30% развиваат декубитус [3].

Етиолошки фактори кои можат да доведат до појава на декубитус се [6]:

Егзогени- надворешни фактори. При долго лежење на тврд и непријатен душек, згужвана постелнина или лична облека, влажна постелнина настаната од телесни излучевини [гној, крв, пот], нестручно поставени имобилизациски сретства [гипс, завој, шини], контрактури на зглобовите.

Ендогени- внатрешни фактори. Кај терминални и хронични болести, како што се: шеќерната болест со пропратни периферни и ангиопатски промени, потхранетост, хипопротеинемијата и анемијата кои ја зголемуваат вулнерабилноста на кожата и го продолжуваат времето на зараснување на раните. Срцеви и бубрежни заболувања. Пареза или парализа, поради нечувствителност на одредени делови на телото. Во постоперативниот тек неможност или безволност на промена на положбата кај болниот. Бактериска контаминација поради неадекватна нега на кожата, доведува до развој на декубит и отежнато зараснување на истиот.

Клиничката слика на декубитот, најчесто доминира со регионална локална промена на телото на предилекциските места, кои се изложени на притисок на тврда, влажна или нерамна подлога [слабо развиено масно ткиво, сакрална регија, пети, рамени лопатки, ушни школки и сл [7]. Во зависност од степенот на оштетувањето на кожата декубитот се дели на четири стадиуми (Слика 1):

Прв степен- појава на црвенило со оток. Оваа состојба најчесто настанува поради повеќечасовно притискање на телото на исто место. На местото на притисокот болниот чувствува болка, чешкање или топлина. Нема рана, на притисок црвенилото не исчезнува, а температурата се разликува од температурата на околната кожа.

Тест со притискање со прст- зацрвенетиот дел од кожата после кратко и цврсто притискање со прстот не ја менува бојата во бела туку и понатаму останува црвена. Оттука може да се заклучи дека настанало оштетување со појава на **Dekubitus I stepen**. Во ваква состојба мора под итно да се превземат мерки и да се спречи понатамошно оштетување на кожата. **Втор степен-** настанува рана на површината на кожата и поткожното ткиво, слична на изгребаница или була. Во овој стадиум оштетувањето е со појава на рана, која треба сериозно да се свати и да се лекува. Во оваа фаза неопходна е професионална нега и лекување. **Трет степен-** појава на инфициран декубитус со цепови и апсцеси. Во овој стадиум доаѓа до појава на инфекција. Кожата се повеќе некротизира и станува многу сува. **Четврт степен-** оштетувањето се шири во длабоките сврзани слоеви на ткивото, а може да ги зафати и мускулите. Доаѓа до појава на длабоки чиреви, со потполно уништено мускулно ткиво и со видливи делови од коските. Се

Tenth International Scientific Conference
THE POWER OF KNOWLEDGE
7-9.10.2016, Greece

карактеризира со инфекција како и појава на црни некротични маси до коска. Клиничката слика на декубитус е најприсутна кај болните со повреда на кичма, коматозни болни, потхранети болни, дијабетичари, невролошки болни, психијатриски болни и онколошки болни.[8]

Локализацијата на телото на кој може да се појави декубитот се различни. Постојат атипични и типични места за појава на декубит. Атипични места [нос, брада, чело, тил, граден кош, лакт, грб]. Декубитус најчесто настанува на крсниот дел, глутеуси, пети, и.т.н. Локализацијата на декубитот е најчесто во предел на коскените делови од телото, односно онаму каде коската лежи близу до површината на кожата и е притисната со тврда подлога [столица, креветски душек и.т.н]. Предилекциски места се оние места кои се најчесто и временски најдолго изложени на притисок, што доведува до исхемија и појава на декубит (табела 1).

Табела 1. Делови на телото на кој може да настане декубит

Table 1. Parts of the body where can occur decubitus

ПОЛОЖБА НА ТЕЛОТО /Body position	РЕГИЈА / Region
НА ГРБ / On the back	тил, лопатки, лактови, сакрална регија, пети и прсти. / rear, blades, elbows, sacral region, heel and toes.
НА СТРАНА / On the side	Школка на увото, темпорален дел од главата, страничен дел од рамото, карлица, колк-трохантер, колено / ear, temporal part of the head, side of the shoulder, pelvis, hip, trochanter, knee.
СО СЕДЕЊЕ / With sitting	крстен предел, глутеуси, лактови, заден дел на петите, лопатките / baptized region, the buttock, elbow, rear toe, shoulder blade.
ДЕЛОВИ ОД ТЕЛОТО КАДЕ ПОСТОИ ДОДАТЕН ПРИТИСОК ОД ОПРЕМА ИЛИ ОБЛЕКА / Parts of the body where is additional pressure from the equipment or clothes	еластични завои и еластични чорапи, ендотрахеален тубус, катетри интравенски браунили, еластична облека / elastic bandages and elastic stockings, endotracheal tube, intravenous catheters Brownlee, elastic clothing.

Табела 2. НОРТОН СКАЛА

Table 2. NORTON SCALE

ФАКТОРИ / FACTORS	ОПИС СКАЛА / SCALING	БОДОВИ / POINTS
ФИЗИЧКА СОСТОЈБА / FISICAL CONDITION	Добро / good	4
	Средно / middle	3
	Лошо / bad	2
	Многу лошо / very bad	1
МЕНТАЛНА СОСТОЈБА / MENTAL CONDITION	Свесен / aware	4
	Активен / active	3
	Конфузен / confused	2
	Стопурозен / not aware	1
ДВИЖЕЊЕ И АКТИВНОСТИ / MOVING AND ACTIVITY	Самостално движење / Independently move	4
	Движење со помош / Movement with help	3
	Движење со количка / movement in a wheelchair	2

Tenth International Scientific Conference
THE POWER OF KNOWLEDGE
7-9.10.2016, Greece

	Неподвижен во постела / motionless	1
ПОДВИЖНОСТ /	Потполна / totally	4
	Благо ограничена / slight limited	3
	Силно ограничена / very limited	2
	Неподвижен / motionless	1
ИНКОНТИНЕНЦИЈА / INCONTENTION	Не е присутна / Not present	4
	Повремена / temporary	3
	Урина / urine	2
	Урина и столица / urine and feces	1
ВКУПНО / TOTAL		

Истражувањата покажале, дека повеќето од декубитите настанале во првите три недели од приемот на пациентот во болница. Затоа според Американска агенција за здравствено испитување и квалитет, ACHPR се препорачува да се направи проценка на зачуваниот интегритет на кожата на следните интервали: по прием на пациентот во болница; кај акутни заболени пациенти - секои 48 часа или при промена на состојбата; кај хронични заболени пациенти - еднаш неделно во првите четири недели, потоа еднаш месечно или еднаш на секои четири месеци, или при настанување на секаков вид на промени на состојбата на пациентот. Како најчести компликации кои се јавуваат при настанување на декубитус се: инфекција, дехидратација, анемија, хидроелектролитен дисбаланс, зголемена загуба на протеини сепса – се јавува во 3 или 4 стадиум од појавување на улцерациите и стеомиелитис.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

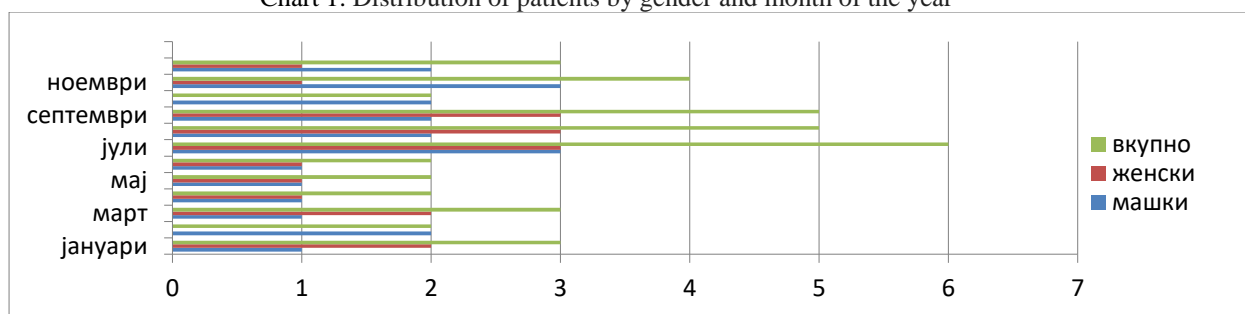
Истражувањето ги опфати пациентите кои беа хоспитализирани во текот на 2015 година, во стационарни болни од одделението ЕИЛ при ЈЗУ Универзитетска клиника по хируршки болести „Св. Наум Охридски - Скопје“ кај кои дојде до настанување на декубитус. Добиените резултати се прикажани тебеларно и графички.

Табела 4. Дистрибуција на пациенти по пол и месец во годината
Table 4. Distribution of patients by gender and month of the year

Месец /Months	Машки /Male	Женски /Female	Вкупно / Total
Јануари / January	1	2	3
Февруари / February	2	/	2
Март / March	1	2	3
Април / April	1	1	2
Мај / May	1	1	2
Јуни / June	1	1	2
Јули / July	3	3	6
Август / August	2	3	5
Септември / September	2	3	5
Октомври / October	2	/	2
Ноември / November	3	1	4
Декември / December	2	1	3
Вкупно / Total	21	18	39

Од табела 4 може да се заклучи дека во текот на 2015 година биле хоспитализирани вкупно 39 пациенти, од кои 21 мажи и 18 жени. Почесто појава на декубитус е во летниот и есенскиот период поради климатските услови.

Графикон 1 Дистрибуција на пациентите по пол и месец во годината
Chart 1. Distribution of patients by gender and month of the year

Од графиконот 1 може да се заклучи дека декубитите во летниот период биле почести кај жените, а во есенскиот период биле почести кај мажите.

Табела 5. Дистрибуција на пациентите по возраст и пол
Table 5. Distribution on the patient's age and sex

Возраст / Age	Машки / Male	Женски / Female	Вкупно / Total	%
18 - 30	/	/	/	/
31- 50	5	5	10	26 %
51 - 65	10	8	18	46%
Над / above 65	6	5	11	28%
Вкупно / total	21	18	39	100%

Од табела 5 може да се заклучи дека почеста појава на декубитус е кај групата пациенти од 51-65. Кај пациентите во оваа возраст се менува структурата на кожното ткиво кое е помалку еластично и регеративниот процес е намален

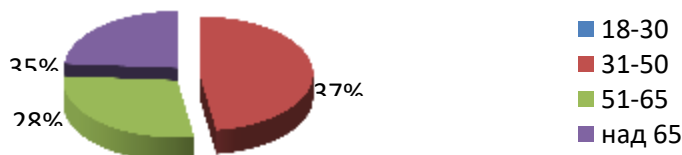
Графикон 2 Дистрибуција на пациенти по возраст и пол
Chart 2. Distribution on the patient's age and sex

Графикон 3. Процентуална дистрибуција на пациентите според возраста
Chart 3. Percentage distribution of patients by age

Од графикони 2 и 3 може да се заклучи, дека декубитите од 31-50 години подеднакво се застапени кај машката и женската популација, од 51-65 и над 65 год. почесто се застапени кај машката популација

Дистрибуција на пациенти по возраст и пол 2013год изразена во %

Табела 6. Фреквенција на пациентите по степен на декубитус
Table 6. Frequency of patients in order of decubitus

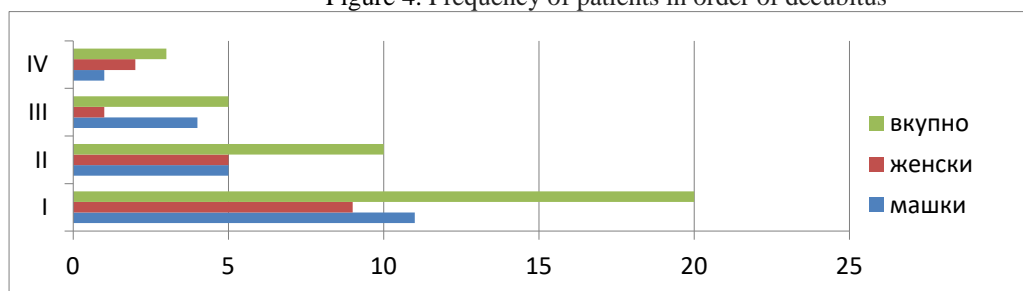
Степен на декубит	I степен	II степен	III степен	IV степен	вкупно

Tenth International Scientific Conference
THE POWER OF KNOWLEDGE
7-9.10.2016, Greece

Машки	11	5	4	1	21
Женски	9	5	2	2	18
Вкупно	20	10	6	3	39

Од табелата бр 6. Можеме да се види дека нај зачестени се декубитите од прв степен, поради лесната општа состојба на пациентите врз кои може почесто да се извршуваат манипулации за превенција од појава на декубитус.

Графикон 4 Фреквенција на пациентите по степен на декубитус
Figure 4. Frequency of patients in order of decubitus

Графиконот 4, кој претставува приказ по степен на декубитус кај машката и женската популација, јасно ни прикажува дека машката популација е повеќе застапена.

Табела 7. Фреквенција на болни по број на болнички денови

Table 7. Frequency of sick number of hospital days

Месец	Машки	Женски	Болнички денови	
			М	Ж
Јануари.....3	1	2	13	29/12
Февруари.....2	2	/	25/22	/
Март.....3	1	2	7	14/9
Април.....2	1	1	16	22
Мај.....2	1	1	8	6
Јуни.....2	1	1	33	22
Јули.....5	3	3	45/52/13	6/56/15
Август.....3	2	3	16/24	15/35/18
Септември..4	2	3	64/17	46/46/28
Октомври....2	2	/	13/3	/
Ноември.....4	3	1	7/10/11	10
Декември....3	2	1	8/15	12
Вкупно	19	16	422	401

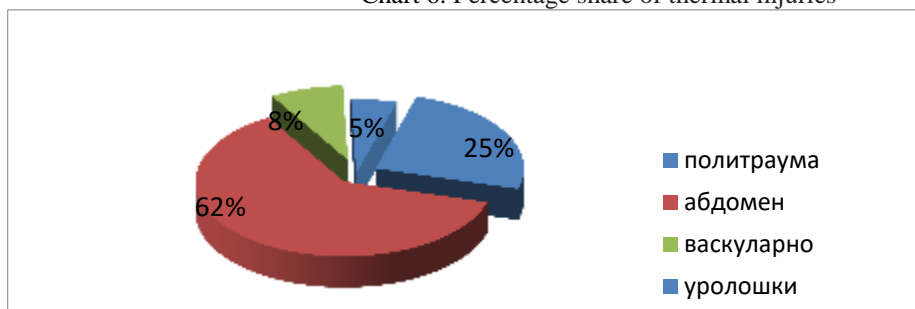
Од табела 7 може да се заклучи, дека декубитот е појава која и покрај третирањето на пациентите за превенција настанува поради намалениот имунитет, тежината на повреда поради која пациентот е

хоспитализиран, физичката активност за време на хоспитализацијата и др. фактори. Во прикажаните резултати просекот е 21 болнички ден.

Табела 8. Фреквенција на болни по системи
Table No 8. Frequency of patients in different departments

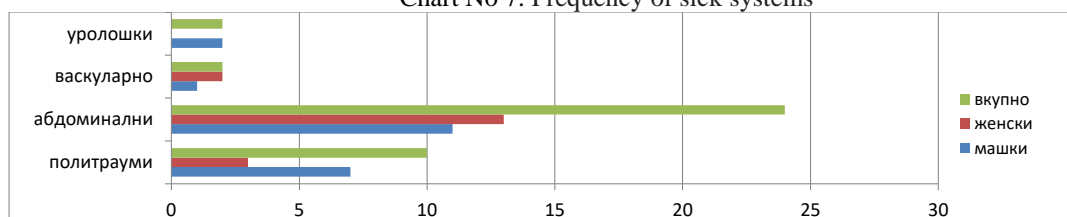
	Политрауми	Абдоминални	Васкуларни	Уролошки	Вкупно
Машки	7	11	1	2	21
Женски	3	13	2	/	18
Вкупно	10	24	3	2	39
%	25%	62%	8%	5%	100%

Графикон 6 Процентуална застапеност на термичките повреди
Chart 6. Percentage share of thermal injuries

Во табела 8 и графикон 6 се прикажани резултати според заболувањата по системи. Од истражувањето може да се види дека поголем процент е кај пациенти со абдоминални заболувања. Сето тоа се должи поради големата фреквенција на болни со абдоминални заболувања и како резултат на тежината на болеста.

Графикон бр 7. Фреквенција на болни по системи
Chart No 7. Frequency of sick systems

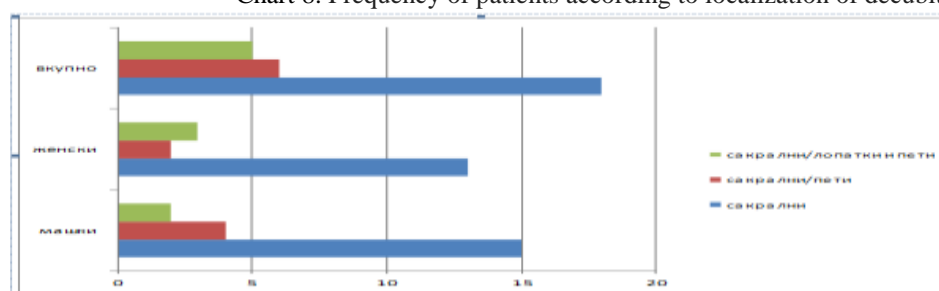
Од графикон 7 се гледа дека декубитите почесто се појавуваат кај жените со абдоминални заболувања.

Табела 9. Фреквенција на болни според локализација на декубитус
Table 9. Frequency of patients according to localization of decubitus

Декубит локализација според	Сакрална регија	Сакрална регија/пети	Сакрална регија/лопатки, пети и прсти	вкупно
Машки	15	4	2	21
Женски	13	2	3	18
Вкупно	28	6	5	39
%	72%	15%	13%	100%

Од табела 9 можеме да се заклучи дека најголем процент на појава на декубити е на сакралната регија која е најмногу изложена на притисок за време на хоспитализација на пациентите.

Графикон 8. Фреквенција на болни според локализација на декубитус
Chart 8. Frequency of patients according to localization of decubitus

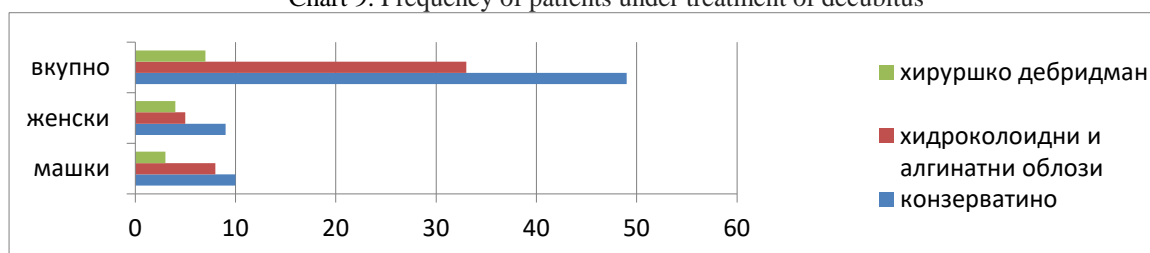
На графикон 8 е прикажана локализација на декубитус. Од тука може да се забележи дека декубитус во сите регии почесто настанува кај машката популација.

Табела 10. Фреквенција на болни според третман на декубитус
Table 10. Frequency of patients under treatment of decubitus

Декубит според локализација	Конзервативно	Хидроколоидни и алгинатни облозо	Хируршко/дебридман	вкупно
Машки	10	8	3	21
Женски	9	5	4	18
Вкупно	19	13	7	39
%	72%	15%	18%	100%

Од табела 10. и графикон 9 може да се заклучи дека лекувањето и превенцијата на декубит во најголем процент е конзервативен поради општата состојба на пациентите која дозволувала да се примени овој вид на третман.

Графикон 9 Фреквенција на болни според третман на декубитус
Chart 9. Frequency of patients under treatment of decubitus

Од резултатите прикажани на графикон 9 може да се констатира, дека конзервативното лекување е во поголем процент користено поради нискиот степен на декубитус кој настанал во текот на хоспитализацијата на пациентот во ЕИЛ.

ЗАКЛУЧОК

Пациентите сместени во единица за интензивно лекување имаат потреба од поголема здравствена заштита и здравствена нега. Кај овие пациенти поради нивната тешка општа и здравствена состојба, често настанува појава на декубитус и покрај стручната нега применета од страна на медицинскиот персонал. Медицинските сестри многу често применуваат мерки и методи за превенција од појава на декубитус. Од истражувањето може да се заклучи дека користењето на многубројните начини и методи во превенција и лекување на декубитус има голем успех кај пациентите во ЕИЛ. Улогата на медицинската сестра е од големо значење бидејќи во поголем процент е намалена појавата на декубитус.

ЛИТЕРАТУРА

1. Triller C. *Decubitus - klasifikacije, ljestvice, problemi*. Acta medica Croatica, 2008; Vol. 62
2. Arnold MC. *Pressure ulcer prevention and management: the current evidence for care*. AACN Clin Issues 2003; 14: 411-25.
3. Decubitusi Preuzeto; jul 2009.
4. Prevalenca i incidenca čireva izazvanih pritiskom u Americi Preuzeto; jul 2009.
5. Vlajić E. *Decubitus: procena, sprečavanje i lečenje*. [1], 2008
6. Vlajić E. (2008) *Decubitus: procena, sprečavanje i lečenje*. [2]

Tenth International Scientific Conference
THE POWER OF KNOWLEDGE
7-9.10.2016, Greece

7. Hančević J. *Kronična rana*. Medicinski fakultet Osijek. Katedra za kirur- giju. 2003.
8. Lubomir Panajotović, Jefta Kozarski, S. Cvetanović, Igor Maljković, *Hirurško lečenje dekubitusa*VMA Beograd, Klinika za plastičnu hirurgiju i opekotine Timočki medicinski glasnik
9. Dekubitus-opšti pojmovi...etiologijaPreuzeto; jul 2009.
10. *Rane*: časopis Srpskog udruženja za lečenje rana, Glavni urednik Željko Kanjuh. – Vol. 3, br. 1 (mart 2009) – Beograd p. 5
11. Yannas IV, Orgil DP, Burke JF. *Template for skin regeneration*.Plast Reconstr Surg 2011; 127 (Suppl.): 60S.
12. Ko SH, Nauta A, Wang V i sur. The role of steam cells incutaneous wound healing: what do we really know? PlastReconstr Surg 2011; 127 (Suppl.):10S.
13. Walcott R, Dowd S. *The role of biofilms: are we hitting theright target?* Plast Reconstr Surg 2011; 127 (Suppl.): 28S.
14. Fan K, Tang J, Escaudon J, RS Kirsner. *State of the art intopical wound-healing products*. Plast Reconstr Surg2011;127 (Suppl.): 44S.
15. Hahm G, JJ Glaser, Elster EA. *Biomarkers to predict woundhealing: the future of complex war wound management*. Plast Reconstr Surg 2011; 127 (Suppl.): 21S.
16. Ennis WJ, Lee C, Plummer M, Meneses P. *Current statusof the use of modalities in wound care: electrical stimulationand ultrasound therapy*. Plast Reconstr Surg 2011;127 (Suppl.): 93S.